

Sak:

Vår dato:

Vår ref.:

Til:

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kopi til:

Reindrifsfaglige vurderinger knyttet til søknader om erstatning for rein drept av fredet rovvilt i Nord-Trøndelag reinbeiteområde - driftsåret 2022/2023.

Det vises til søknader fra siidaandeler i Nord-Trøndelag reinbeiteområde om erstatning for rein drept av fredet rovvilt. Statsforvalterens reindrifsavdeling vil i tilknytning til erstatningssøknadene bidra med reindrifsfaglige vurderinger, jf. erstatningsforskriften § 13, bokstav c. På bakgrunn av en henvendelse fra et reinbeitedistrikt om å bidra med opplysninger til reindrifsfaglige vurderinger, ble det sendt ut felles epost til ledere av alle reinbeitedistrikt og reinlag i begynnelsen av mai. I eposten ba vi om at relevante opplysninger om driftsmessige forhold i løpet av reindriftsåret, beitemønster, rovviltobservasjoner/-aktivitet, beiteforhold/klimatiske forhold, samlinger/slakt etc. kunne oversendes oss, så skulle vi inkludere de i vurderingen vår. Så langt har vi ikke mottatt noen tilbakemeldinger på denne eposten.

Godkjenning av melding om reindrift

Alle siidaandelene (39) i Nord-Trøndelag reinbeiteområde har levert og fått godkjent melding om reindrift. Til orientering har 32 siidaandeler søkt om tilskudd i henhold til reindriftsavtalens bestemmelser. Disse siidaandelene har ikke søkt om tilskudd: VM70, VM72, VM74, VM77, VR08, VR12.

Reindrift i samsvar med reindriftsloven

Reindriften i alle siidaandelene i reinbeiteområdet drives iht. reindriftslovens bestemmelser. Det er utarbeidet og godkjent bruksregler iht. reindriftsloven § 58 for alle reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag reinbeiteområde. Reglene om beitebruk i bruksreglene for Åarjel Njaarke sijte er satt til side av Jordskifteretten iht reindriftslovens § 59, 4. ledd. Det er ikke registrert eller behandlet brudd på bruksregler i Nord-Trøndelag reinbeiteområde i driftsåret 2022/2023. Reindrifstyre har fastsatt høyeste reintall iht. reindriftsloven § 60 for alle reinbeitedistriktene. Ingen av reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag har pr. 31.3.2023 (fra melding om reindrift) et reintall høyere enn fastsatt reintall.

Temperatur og nedbør gjennom driftsåret 2022-2023

Nedenfor følger en oppsummering av klima i driftsåret 2022- 2023 (Værkilder: met.no, seNorge.no). Oversikten nedenfor er i hovedsak et gjennomsnitt for hele reinbeiteområdet vårt samlet, og blir nødvendigvis noe generell.

Vintersesongen 21/22 kan klassifiseres som normal i Trøndelag hva angår temperatur, men våt/svært våt hva angår nedbør. Snøen la seg medio november, men mildvær også etter den tid. Mye nedbør også på etterjulsvinteren. Dette kom som regn i lavereliggende- og kystnære strøk, mens det medførte relativt store snømengder til fjells, spesielt i indre strøk. Mildvær etter snøfall resulterte i utfordrende beiteforhold flere steder, og det ble meldt om ising på toppene i store deler av området. Mange dyr trakk derfor ned fra fjellet langs veier, jernbane etc., som resulterte i flere påkjørsler på vei og bane, samt noe mer rein i lavereliggende områder.

Våren 2022 var jevnt over «normal» i det meste av Sør-Norge, og «varm» i det meste av Nord-Norge. Størst avvik fra normalen var det lengst nord. I det meste av det østafjellske var vårsesongen «Ekstremt tørr». På Vestlandet var den stort sett «Tørr» eller «Svært tørr». Det var en mild mars måned, med lite nedbør. April ble noe kaldere, men også denne måneden var det lite nedbør, og det ble til dels svært tørt enkelte steder østafjells. Mai ble enda en svært tørr vårmåned i store deler av Østlandet og sør i Trøndelag, dog ikke like tørr som april. I Trøndelag og i Nord-Norge var våren for det meste «Våt» eller «Svært våt». Driftsmessig var det greie forhold over det hele, med lite nedbør under kalvingstiden.

Sommeren 2022 var preget av relativt tørt vær i store deler av Sørlandet og Østlandet, men kraftig regn ga lokalt mye nedbør også i enkelte deler av Innlandet. I nordre deler av Trøndelag og videre nordover karakteriseres sommeren som svært våt, og til dels ekstremt våt. Nordre deler av Trøndelag var også preget av relativt lave temperaturer. Høsten 2022 startet med milde temperaturer, med til dels mye nedbør, særlig i indre strøk i Trøndelag. Værforholdene påvirket muligheten for slakt på høsten i flere distrikt.

Vinteren 2022/2023 var jevnt over mild, selv om det kom en kuldeperiode i mars. Vårt inntrykk er at det har vært færre tilfeller av låste beiter denne vinteren jf. den forrige, selv om det ble meldt om periodevis ising i enkelte distrikter. Januar var litt over normalen i nordre deler av Trøndelag, mer mot normalen i resten av reinbeiteområdet. I det meste av landet var februar «Varm» eller «Svært varm». Nedbør som normalt i februar. Mars derimot, var en svært kald måned i store deler av landet, med til dels mye nedbør i enkelte områder av Innlandet. Våren 2023 var litt kaldere enn normalen for hele landet, men en nedbørsmengde som var litt høyere enn normalt. Flere steder på Østlandet var det «svært vått» og «ekstremt vått», på tross av en tørr mai. Nedbøren denne våren kom hovedsakelig i mars/april.

Kalvetilgang

Slaktevektene for kalv (og simler) på høsten gir normalt en god indikasjon på beiteforholdene foregående sommer og høst og dermed også på reinsens kondisjon ved inngangen til en ny vintersesong. Slaktevektene for kalv høsten før legges til grunn for vurderingen av antall levedyktige kalver året etter i Norgesmodellen, jf. nedenfor.

Kalveprosenten i tabellen nedenfor er beregnet ut fra opplysninger om kalvetilgang og reintall i vårflokk, gitt i melding om reindrift for driftsåret 2022/223. Tallene er foreløpige.

Distriktsnr./-navn	Kalver født våren 2022	Kalver merket	Merkeprosent	Simler i vårflokk våren 2022	Kalve prosent
VA 7 - GASKEN-LAANTE	1472	1020	69	1575	93
VF 8 - SKÆHKERE	1286	1184	92	1306	98
VG 9 - LÅARTE	1611	1297	81	1704	95
VJ 10 - TJÆHKERE	3321	2631	79	3437	97
VM 11 - ÅARJEL-NJAARKE	1220	841	69	1290	95
VR 6 - FOVSEN-NJAARKE	1263	697	55	1370	92
Nord-Trøndelag	10173	7670	75	10682	95

Tabell 1: Kalvetilgang våren 2022, hentet fra melding om reindrift. Kalveprosent er antall kalv i prosent av voksne simler (over 2 år). Simler i vårflokk er korrigert tall pr 1.4.2022.

Kalvetilgangen ut fra "Norgesmodellen"

Miljødirektoratet har bedt Statsforvalterne om å bruke Norgesmodellen for beregning av kalvetilgang. Utregningsformelen i Norgesmodellen med gjennomsnittlig slaktevekt for kalv i Nord-Trøndelag reinbeiteområde som helhet høsten 2021/22 (19,7 kg), er som følger:

Slaktevekt kalv	skjæringspunkt	stigningstall	logit(drektighet)	Andel drektige	Prosent drektige	6 % dødelighet	Andel med levedyktig kalv
19,7	-2,36	0,24	2,37	0,914	91,4	5,9	86,0

På distriktsnivå gir bruk av Norgesmodellen følgende tabell:

Distriktsnr./-navn	Simler i vårflokk	Slaktevekt kalv	Norges modell	Levedyktige kalver
	våren 2022	2021/2022		våren 2022
VA 7 - GASKEN-LAANTE	1575	19,7	91,4	1354
VF 8 - SKÆHKERE	1306	18,0	87,7	1076
VG 9 - LÅARTE	1704	18,1	87,9	1408
VJ 10 - TJÆHKERE	3437	20,8	93,3	3014
VM 11 - ÅARJEL-NJAARKE	1290	19,9	91,8	1113
VR 6 - FOVSEN-NJAARKE	1370	19,5	91,1	1173
Nord-Trøndelag	10682	19,7		9181

Tabell 2: Kalvetilgang våren 2022 ved bruk av Norgesmodellen. Simler i vårflokk er korrigert tall pr. 1.4.2022.

For Nord-Trøndelag som helhet vil bruk av Norgesmodellen medføre at estimatet på antall levedyktige kalver som ble født våren 2022 er 1035 færre enn det reieneierne anslår i sine meldinger.

Distriktsnr./-navn	Kalver fra Melding om reindrift	Levedyktige kalver Norgesmodellen	Differanse
	VA 7 - GASKEN-LAANTE	1472	1354
VF 8 - SKÆHKERE	1286	1076	210
VG 9 - LÅARTE	1611	1408	203
VJ 10 - TJÆHKERE	3321	3014	307
VM 11 - ÅARJEL-NJAARKE	1220	1113	107
VR 6 - FOVSEN-NJAARKE	1263	1173	90
Nord-Trøndelag	10173	9138	1035

Tabell 3. Differansen for fødte kalver våren 2022 mellom melding om reindrift og Norgesmodellen for reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

I melding om reindrift skal reieneierne legge inn antall kalv født det aktuelle driftsåret. Hvorvidt naturlig kalvedødelighet ligger inne i dette tallet, varierer nok mellom reieneierne. Man kan anta at noen distrikt i større grad har tatt tidligtapet (mellom fødsel og merking) inn i sine meldinger. Norgesmodellen derimot, opererer med et gjennomsnittlig tap på 6 % i denne perioden under og like etter kalving. Det er med andre ord forskjell på begrepene *kalver født* i Melding om reindrift og *levedyktige kalver født* i Norgesmodellen. Differansen mellom disse to varierer mellom reinbeitedistriktene jf. tabell 3. For bakgrunnsinformasjon om Norgesmodellen, se NINA Rapport 1248 (2016).

Vurdering av andre tapsfaktorer

Det antallet rein reinerne mener er dokumentert eller antatt døde av andre årsaker enn rovdyr går fram av melding om reindrift. Samlet for reinbeiteområdet utgjør dette 367 rein siste driftsår.

Tabellen nedenfor viser fordelingen på skadetyper, kjente og ukjente og mellom distriktene:

	Tap til annet enn fredet rovvilt, fordelt på tapsårsak					SUM
	Trafikk	Sykdom	Ulykke	Annet	Ukjent	
VA 7 - GASKEN-LAANTE	29	1	17	0	87	134
VF 8 - SKÆHKERE	20	5	2	0	22	49
VG 9 - LÅARTE	5	0	0	0	36	41
VJ 10 - TJÆHKERE	16	7	8	0	48	79
VM 11 - ÅARJEL-NJAARKE	1	2	13	8	8	32
VR 6 - FOVSEN-NJAARKE	0	0	0	0	32	32
Nord-Trøndelag rbo	71	15	40	8	233	367

Tabell 4: Andre tapsårsaker enn fredet rovvilt i Nord-Trøndelag reinbeiteområde i driftsåret 2022/23, fordelt på skadetyper og distrikt (tall fra Melding om reindrift)

Oppgitt tap til annet enn fredet rovvilt er noen færre i driftsåret 22/23 enn forrige driftsår (609). det er i hovedsak antallet tapt i trafikk som er redusert dette driftsåret fra det forrige, noe som er å forvente, siden vinteren 22/23 var mindre snørik enn etterjulsvinteren 21/22, da svært mange rein trakk ned på vei/bane å ble påkjørt. I forhold til vurderingen av erstatning for rein tapt til rovvilt, må en ta i betraktning oppført ukjent tap under «annet». Sijteandelene har litt varierende praksis for hvordan de estimerer/vurderer denne delen av totaltapet. Det er i liten grad gitt forklaring til denne typen tap i melding om reindrift.

Slaktestruktur og slaktetidspunkt.

Tabellen nedenfor viser antallet rein slaktet og prosentvis fordeling av slaktedyrene som er levert til slakteri i driftsåret 2022/2023:

	Antall rein slaktet totalt, fordelt på			Totalt slaktet		
	Okser	Simler	Kalver	2022/23	2021/22	2020/21
VA 7 - GASKEN-LAANTE	75	74	548	697(144)	566	518
VF 8 - SKÆHKERE	181	96	465	742(1)	741	614
VG 9 - LÅARTE	166	135	656	957(21)	717	827
VJ 10 - TJÆHKERE	109	275	1303	1687(1)	1823	1608
VM 11 - ÅARJEL-NJAARKE	12	44	120	176(0)	245	511
VR 6 - FOVSEN-NJAARKE	38	29	90	157(1)	129	168
Nord-Trøndelag	581	653	3182	4416	4246	4130

Tabell 5: Slakteuttak driftsåret 2022/23, antall fordelt på okse, simle og kalv. Totaltall sammenlignet med de to foregående driftsårene (tallene er foreløpige). Tallene i parentes er umerket rein som er slaktet.

Det er i siste driftsåret slaktet 4416 rein i Nord-Trøndelag. Dette er en liten økning fra tidligere år. Fordelingen av slakteuttaket er omtrent som forrige driftsår, med en liten endring i noen flere kalv og noen færre voksne rein slaktet dersom man ser på reinområde under ett, jf. tabell 6. Gasken-Laante sijte og Skæhkere sijte har et økt slakteuttak av voksne rein siste driftsår, mens de resterende sijtene har slaktet et høyere antall kalv.

Slaktestruktur- andel (%) av			
	Okserein (%)	Simlerein (%)	Kalver (%)
VA 7 - GASKEN-LAANTE	11 (9)	11 (9)	79 (82)
VF 8 - SKÆHKERE	24 (15)	13 (11)	63 (74)
VG 9 - LÅARTE	17 (30)	14 (17)	69 (53)
VJ 10 - TJÆHKERE	6 (7)	16 (19)	77 (73)
VM 11 - ÅARJEL-NJAARKE	7 (18)	25 (30)	68 (51)
VR 6 - FOVSEN-NJAARKE	24 (26)	18 (29)	57 (45)
Nord-Trøndelag	13 (14)	15 (17)	72 (69)

Tabell 6: Prosentvis fordeling av slakteuttak driftsåret 2022/23, fordelt på okse, simle og kalv. Denne tabellen viser rein slaktet på slakteri (tallene er foreløpige). Tallene i parentes er fra driftsåret 21/22.

Tidspunkt for slakt varierer noe mellom sijtene. Slaktetidspunktene vil alltid avhenge av værforholdene og tilgang på hjelpemidler til slakting (helikopter, slaktebuss etc.). Enkelte sijter søker og mottar forebyggende tilskudd for tidlig slakt (før 1. november), og dette vil også ha innvirkning på tidspunkt for slakt. Tall fra slaktebasen viser at Gasken- Laanten sijte har gjennomført halvparten av slakteuttaket før jul og halvparten etter nyttår. Over en tredjedel av slakteuttaket er utført før 1. november 2022. Skæhkere sijte slaktet storparten (86 %) før 1. november 2022. Kun 6 % av slakteuttaket ble gjennomført etter nyttår. For Låarte sijte ble hovedslakten gjennomført etter nyttår (70 %). En begrenset andel (6 %) av slakteuttaket ble gjennomført tidlig, før 1. november 2022. Tjæhkere sijte slaktet relativt mye før 1. november 2022, omtrent 40 % av det totale slakteuttaket. En tredjedel ble slaktet etter nyttår. Åarjel Njaarke sijte har gjort hele slakteuttaket i november-desember 22, mens Fovsen Njaarke sijte slaktet alt etter nyttår.